

تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر عملکرد شرکت‌ها با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM)

مهدی ناظمی‌اردکانی^{۱*}، حمید زارع‌حسین‌آبادی^۲، وحید زارع‌مهرجردی^۳

چکیده

به موازات گسترش اینترنت و کامپیوتر در جامعه، شیوه‌های اطلاع‌رسانی تغییر یافته و به دنبال آن شرکت‌ها برای اطلاع‌رسانی وضعیت خود به استفاده از این شیوه‌های نوین روی آورده‌اند. اما با وجود اینترنت نیز تفسیر و بررسی اطلاعات مالی شرکت‌ها و مقایسه آن‌ها با یکدیگر به دلیل استفاده از فرمت‌های مختلف در گزارشگری به آسانی امکان‌پذیر نمی‌باشد. بر همین اساس جهت رفع این مشکل و به منظور ایجاد یک استاندارد و ساختار مشترک در گزارشگری مالی، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر ایجاد و معرفی شد. پژوهش حاضر به بررسی تأثیر زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر عملکرد شرکت با استفاده از روش گشتاورهای تعمیم‌یافته پرداخته است. قلمروی زمانی پژوهش حاضر را دوره سه ماهه سوم سال ۱۳۹۱ تا دوره سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۳ شامل می‌شود. جهت انتخاب نمونه آماری پژوهش نیز، از روش نمونه‌گیری حذف سیستماتیک استفاده گردید. نتایج حاصل از برآورد مدل‌های پژوهش حاکی از آن است که با اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر نسبت ارزش بازار به دفتری سهام و بازده دارایی‌های شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بهبود می‌یابد. همچنین اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر ارزش بازار به دفتری سهام، در شرکت‌هایی که دولت در آن نفوذ ندارد، در مقایسه با شرکت‌های تحت نفوذ دولت تأثیر بیش‌تری نداشت. اما اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر حاکی از تأثیر بیش‌تر بر بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که دولت در آن نفوذ ندارد، در مقایسه با شرکت‌های تحت نفوذ دولت بود.

واژه‌های کلیدی: زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر، ارزش بازار به دفتری سهام، بازده دارایی.

۱. استادیار حسابداری، دانشگاه یزد، یزد
۲. کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه اصفهان، اصفهان
۳. کارشناس ارشد حسابداری، دانشگاه یزد، یزد

تاریخ دریافت مقاله: ۹۵/۳/۱۷

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۵/۸/۳۰

* نویسنده مسئول: مهدی ناظمی‌اردکانی

nazemi@yazd.ac.ir

مقدمه

در طول سال‌های اخیر، استفاده از کامپیوتر و شبکه جهانی اینترنت تقریباً در تمامی ابعاد زندگی و کسب و کار جامعه کنونی نفوذ کرده است. به طوری که با انجام چند کلیک ساده می‌توان از هر جای دنیا فارغ از فاصله‌های جغرافیایی با دیگران به معامله پرداخت. این پیشرفت‌های سریع در عرصه اینترنت و کامپیوتر باعث شد که روش‌های کسب و کار تغییر یابد. با تغییر بازارهای فیزیکی به سمت بازارهای مجازی روش‌های انتشار اطلاعات مالی نیز تغییر یافت. بسیاری از شرکت‌ها در حال حاضر در تلاشند تا اطلاعات مالی خود را از طریق اینترنت ارائه کنند تا امکان دسترسی ذینفعان راحت‌تر و بهتر انجام گیرد. شرکت‌ها با استقرار نظام اطلاعات حسابداری خود بر پایه شبکه گسترده جهانی امکانات و تسهیلات فراوانی را برای استفاده‌کنندگان گزارش‌های مالی فراهم می‌آورند. سیستم اطلاعات حسابداری شرکت با استفاده از فناوری اطلاعات و جنبه‌هایی از آن به ویژه حسابداری تحت وب، زمینه‌ای را فراهم می‌آورد تا سیستم مالی یکپارچه شرکت به صورت مستقیم به اینترنت وصل شده و استفاده‌کنندگان از اطلاعات حسابداری بدون هیچگونه محدودیت زمانی و مکانی در هر نقطه از جهان بتوانند به وب سایت شرکت مراجعه کرده و هر لحظه صورت‌های مالی را با آخرین تغییرات بر روی صفحات وب مشاهده نمایند، تجزیه و تحلیل کنند و نیاز به چاپ و توزیع صورت‌های مالی آن هم فقط در پایان سال مالی بر طرف گردد (لاوسون و همکاران، ۲۰۰۳). بنابراین نیاز بود که اندیشمندان حسابداری با کمک از متخصصان کامپیوتر و اینترنت برنامه‌ای را در جهت هماهنگ سازی اطلاعات و فرمت گزارش‌های مالی تدوین نمایند. این برنامه که از آن به عنوان زبان گزارشگری توسعه‌پذیر^۱ یاد می‌شود که بعد ها با نوشتن نرم‌افزار ادگارد^۲ توسط شرکت مایکروسافت و به سفارش سازمان بورس اوراق بهادار آمریکا^۳ توانست جای خود را در گزارشگری مالی شرکت‌ها باز نماید به طوری که در بسیاری از کشورهای پیشرفته و دارای بازار سرمایه کارا جهت گزارشگری مالی از زبان گزارشگری مالی توسعه‌پذیر استفاده می‌نمایند (احمدپور و همکاران، ۱۳۸۸).

برای داشتن یک بازار سرمایه کارا، داشتن سیستم نظارتی کارا و قابل انعطاف بر فرآیند گزارشگری مالی ضروری است. اطلاعات در فرآیند تصمیم‌گیری نقش مهمی دارد. بنابراین ارائه اطلاعات معتبر و به موقع برای حمایت از سرمایه‌گذاران خیلی مهم است. این هدف با پیدایش تکنولوژی‌هایی مانند اینترنت و سرویس‌های مرتبط همچون گزارشگری تجاری آنلاین از طریق وب ممکن می‌شود (باقریان، ۱۳۸۶). از آن جایی که دسترسی آسان و ارزان‌تر به اطلاعات

1. Extensible Business Reporting language

2. Edgard

3. Securities and Exchange Commission

شرکت‌ها سبب می‌شود تا سرمایه‌گذاران بیش‌تری تمایل به سرمایه‌گذاری در شرکت داشته باشند بنابراین استفاده از گزارشگری XBRL موجب تأمین مالی بیش‌تر از طریق بازارهای مالی می‌شود که بر عملکرد شرکت تأثیر مثبت خواهد داشت. بنابراین در این مقاله به بررسی تأثیر گزارشگری XBRL بر عملکرد شرکت‌ها پرداخته شده است.

مبانی نظری پژوهش

با پیشرفت در عرصه فناوری‌های ارتباطی بازارهای سنتی جای خود را به بازارهای آنلاین داد. به طوری که بسیاری از معاملاتی که در سراسر جهان اتفاق می‌افتد خارج از بازارهای سنتی می‌باشد. از این جمله معاملات می‌توان به انجام معاملات آنلاین در بازارهای بورس دنیا اشاره داشت. به طوری که دیگر مسافت مانعی در اقدام به خرید و فروش و انجام سرمایه‌گذاری در این بازارها محسوب نمی‌شود و با چند کلیک ساده به راحتی می‌توان اقدام به معامله در هر مکانی کرد. با توجه به راحتی و در دسترس بودن، کاهش زمان و صرفه‌جویی در هزینه‌های انجام معاملات در این نوع از بازارها، معامله‌گران بسیاری از این طریق اقدام به معامله می‌کنند که هر روز بر تعدادشان افزوده می‌شود. با توجه به اینکه معاملات آنلاین در بین سرمایه‌گذاران به سرعت در حال گسترش می‌باشد بنابراین شرکت‌ها نیز برای کسب سهم بیش‌تر از جذب سرمایه‌ها در بازارهای سرمایه‌گذاری اقدام به انتشار اطلاعات مالی خود از طریق اینترنت می‌کنند (چانین و وانگ، ۲۰۱۵). گرچه محتویات این گزارش‌ها بر اساس قاعده و با استانداردهای خاصی تهیه می‌شود اما این گزارش‌ها گاه ساختارهای متفاوتی دارند. این ساختارهای متفاوت سبب سردرگمی سرمایه‌گذاران جهت مقایسه صورت‌های مالی شرکت‌ها با یکدیگر می‌شود. اما اگر شرکت‌ها برای تهیه گزارش‌های مورد نیاز خود از یک زبان مشترک و واحد استفاده نمایند به سهولت می‌توان گزارش‌هایی با دقت و سرعت بالا تهیه و در اختیار استفاده‌کنندگان جهت انجام تصمیم‌گیری قرار داد. بر همین اساس و به منظور ایجاد یک استاندارد و ساختار مشترک در گزارشگری مالی، زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر ایجاد و معرفی شد. زبان گزارشگری توسعه‌پذیر به کاربران امکان دسترسی به موقع و سریع به اطلاعات مالی شرکت‌ها را می‌دهد و به این وسیله استفاده‌کنندگان را قادر می‌سازد با گزارش‌های دقیق‌تر و در زمانی کوتاه، بهتر و سریع‌تر تصمیم بگیرند. زیرا که XBRL انطباق‌پذیر است و به ابزار و فرمت خاص محدود نمی‌شود و تفاوت‌های زبانی را با ترجمه اطلاعات کم می‌کند. همچنین به دلیل استفاده از شکل خاص تعریف شده، باعث می‌شود مقایسه اطلاعات مالی شرکت‌ها به سهولت انجام پذیرد و تجزیه تحلیل‌ها بهبود پذیرد (شایولی و همکاران، ۲۰۱۵). XBRL شکلی الکترونیکی برای

گزارش‌های تجاری است به گونه‌ای که شکل گزارش تغییر نمی‌کند ولی چگونگی آن تغییر می‌کند. یک گزارش تجاری معمولی در اینترنت یک سند بسته به حساب می‌آید. گرچه می‌توان آن را با استفاده از اینترنت مشاهده کرد و یا انتقال داد ولی قالب و یا محتوای آن ثابت است و تغییر نمی‌کند. در نتیجه برای انتقال اطلاعات از چنین گزارشی جهت تجزیه و تحلیل کامپیوتری به ورود و خروج اطلاعات طی شکلی که توسط نرم‌افزار به کار گرفته شده نیاز است.

XBRL دو مشکل اساسی استفاده‌کنندگان و تهیه‌کنندگان گزارش‌های مالی را حل کرده است؛ اول اینکه امکان تهیه کارآمد و استخراج معتبر داده‌ها را از طریق به کارگیری فناوری‌های موجود فراهم نموده است. با استفاده از XBRL داده‌های مالی فقط یک بار وارد می‌شود لذا ریسک اشتباه در ورود مکرر داده‌ها کاهش می‌یابد و نیازی به تهیه تکراری داده‌ها برای شکل‌های مختلف گزارشگری نیست. در نتیجه، هزینه‌های تهیه و توزیع صورت‌های مالی کاهش می‌یابد. دوم اینکه XBRL دسترسی سرمایه‌گذاران و تحلیلگران به اطلاعات را تسهیل می‌کند. علاوه بر این XBRL مقایسه گزارش‌های مالی شرکت‌ها در هر گروه صنعتی را از طریق ایجاد سازگاری در طبقه‌بندی داده‌های مالی امکان‌پذیر می‌کند (نوروزی‌پور و همکاران، ۱۳۹۰).

زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر دارای مزایا بسیاری می‌باشد. از جمله مزایای XBRL می‌توان به موارد زیر اشاره کرد.

- ۱- کاهش در هزینه‌های شرکت. XBRL به مانند هر فناوری دیگر با کارایی بالا و به دلیل کسب اطمینان بیش‌تر از صحت داده‌ها هزینه‌های حسابرسی شرکت را کاهش می‌دهد (فنگ و لوین، ۲۰۱۱).
 - ۲- کاهش احتمال خطای انسانی. با به کارگیری XBRL به دلیل عدم نیاز به وارد کردن داده‌های تکراری احتمال خطای انسانی کاهش می‌یابد (مورگان، ۲۰۰۹).
 - ۳- افزایش سرعت در جمع‌آوری اطلاعات و ارائه صورت‌های مالی به استفاده‌کنندگان. افزایش سرعت و کاهش احتمال خطای انسانی منافع بلندمدتی را برای شرکت می‌تواند به ارمغان بیاورد (همان).
 - ۴- امکان ذخیره‌سازی داده‌ها توسط کاربر و انجام محاسبات بر روی آن (عرب‌مازازی‌دی، ۱۳۸۳).
 - ۵- امکان داد و ستد اطلاعات مالی بین سیستم‌های مختلف (همان).
- با عنایت به مطالب فوق، این سوال اساسی قابل طرح است که آیا اجرای سیستم گزارشگری XBRL، عملکرد شرکت‌ها را بهبود می‌بخشد یا خیر. اندادی (اماندا، ۱۳۹۲) معتقد است این زبان گزارشگری به عنوان یک انقلاب در گزارشگری مالی تلقی شده که باعث کاهش هزینه

تولید، کاهش میزان خطا و دسترسی سریعتر و ارزانتر به اطلاعات و افزایش ویژگی کیفی مربوط بودن اطلاعات جهت تولیدکنندگان و استفاده‌کنندگان از اطلاعات صورت‌های مالی می‌شود که این خود می‌تواند باعث بهبود عملکرد شرکت‌ها شود و مزایای رقابتی شایان توجهی را برای شرکت‌ها ایجاد نماید.

با مشخص شدن اهمیت بکارگیری این سیستم گزارگری برای شرکت‌ها و تأثیرات احتمالی آن بر عملکرد شرکت‌ها، این پژوهش در صدد پاسخ به این سوال است که آیا با اجرای XBRL، عملکرد شرکت‌ها نیز بهبود می‌یابد؟

پیشینه پژوهش

در پژوهشی لی‌یاه و همکاران (۲۰۱۵) به بررسی تأثیر اجرای XBRL بر هزینه بدهی شرکت‌ها پرداختند. آن‌ها نمونه خود را به دو گروه شرکت‌های بزرگ و کوچک تقسیم نمودند. همچنین اجرای XBRL را به دو صورت اجرای اجباری و اجرای اختیاری در نظر گرفتند. یافته‌های حاصل از این تحقیق نشان داد که اجرای XBRL خواه به صورت اجباری یا اختیاری، هزینه بدهی شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. و شرکت‌ها با اندازه بزرگتر نسبت به شرکت‌ها با اندازه کوچکتر هزینه بدهی‌شان در نتیجه اجرای XBRL بیش‌تر کاهش می‌یابد.

وانگ و همکاران (۲۰۱۴) در پژوهشی در صدد برآمدند تا رابطه بین تصویب اجباری XBRL و عملکرد شرکت‌های دولتی و غیردولتی را در کشور چین بررسی کنند. به همین منظور، نمونه‌ای متشکل از کلیه شرکت‌های لیست شده در بورس اوراق بهادار شانگهای را (به جز مؤسسات مالی) قبل و بعد از تصویب اجباری XBRL مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های حاصل از این تحقیق نشان داد که تصویب اجباری XBRL، بازده دارایی‌ها و نسبت ارزش بازار به دفتری حقوق صاحبان سهام را هم برای شرکت‌های دولتی و هم برای شرکت‌های غیردولتی افزایش می‌دهد. این تأثیر مثبت در شرکت‌های غیردولتی نسبت به شرکت‌های دولتی بیش‌تر است.

لیو و همکاران (۲۰۱۴) به بررسی تأثیر اجرای XBRL بر هزینه سرمایه و هزینه معامله پرداختند. بر این منظور آن‌ها نمونه خود را به دو گروه "شرکت‌های لیست شده در NYSE، NASDAQ و سایر بازارهای بورس اوراق بهادار، تقسیم کردند. نتایج تحقیق نشان داد برای شرکت‌های لیست شده در NYSE، اجرای XBRL، هزینه سرمایه و معامله را افزایش می‌دهد. ولی برای شرکت‌های لیست شده در NASDAQ، نتایج اجرای XBRL، هزینه سرمایه و معامله را افزایش نمی‌دهد.

هوو و همکاران (۲۰۱۳) به بررسی رابطه میان اجرای داوطلبانه XBRL و هزینه سرمایه پرداختند. آن‌ها بررسی‌های خود را روی شرکت‌های آمریکایی انجام دادند. نتایج حاصل از این تحقیق، نشان داد اجرای داوطلبانه XBRL توسط شرکت‌ها، باعث کاهش هزینه سرمایه آن‌ها می‌شود.

شان و تروشانی (۲۰۰۵) به بررسی تأثیر اجرای XBRL بر هزینه حسابرسی شرکت‌ها پرداختند. آن‌ها شرکت‌های لیست شده در بورس NYSE و NASDAQ را بین سال‌های ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۱ مورد بررسی قرار دادند. یافته‌های پژوهش نشان داد که اجرای XBRL، فرایند حسابرسی را تسهیل می‌کند و از این طریق هزینه حسابرسی شرکت‌ها را کاهش می‌دهد. همچنین آن‌ها نشان دادند این تأثیر برای شرکت‌ها با اندازه بزرگ‌تر بیش‌تر از شرکت‌ها با اندازه کوچک‌تر است.

به دلیل اینکه بیش‌تر از دو سال از شیوه گزارشگری XBRL در داخل کشور نمی‌گذرد پیشینه داخلی در ارتباط با پژوهش حاضر یافت نشد.

قلمرو مکانی و زمانی پژوهش

موضوع پژوهش از لحاظ قلمرو مکانی در محدوده شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است. همچنین قلمرو زمانی این پژوهش دوره سه ماهه سوم سال ۱۳۹۱ تا دوره سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۳ را شامل می‌شود. همچنین از آنجایی که در تخمین مدل‌های پژوهش نیاز به اطلاعات دوره سه ماهه دوم سال ۱۳۹۱ می‌باشد اطلاعات مورد نیاز دوره سه ماهه دوم سال ۱۳۹۱ نیز جمع‌آوری گردیده است. در این پژوهش به منظور نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری حذف نظام‌مند استفاده شده است. بدین منظور کلیه شرکت‌های جامعه آماری که دارای شرایط زیر بوده‌اند به عنوان نمونه انتخاب و بقیه حذف شده‌اند:

۱. جزء صنعت واسطه‌های مالی نباشد.
 ۲. کلیه داده‌های مورد نیاز پژوهش برای شرکت‌های مورد بررسی موجود باشد.
 ۳. طی بازه زمانی پژوهش دوره مالی خود را تغییر نداده باشند.
 ۴. از پایان سال ۱۳۹۲ به بعد گزارشات مالی خود را بر اساس XBRL ارائه کرده باشند.
- با توجه به شرایط و محدودیت‌های فوق، از بین شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار، در مجموع ۹۰ شرکت انتخاب شدند.

فرضیه‌های پژوهش

پژوهش حاضر به دنبال بررسی تأثیر اجرای XBRL بر عملکرد شرکت می‌باشد؛ به منظور پاسخ به سوال پژوهش و با توجه به اهداف مطرح شده، فرضیه‌های پژوهش به صورت زیر صورت‌بندی شده است.

فرضیه ۱: با اجرای XBRL نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود می‌یابد.

فرضیه ۲: با اجرای XBRL بازده دارایی‌های شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود می‌یابد.

فرضیه ۳: اجرای XBRL بر نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت نیستند در مقایسه با ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت می‌باشند، تأثیر بیش‌تری دارد.

فرضیه ۴: اجرای XBRL بر بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت نیستند در مقایسه با بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت می‌باشند، تأثیر بیش‌تری دارد.

تبیین و اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

قبل از اینکه مدل‌های استفاده شده برای آزمون فرضیه‌ها تشریح گردند، نحوه محاسبه متغیرهای پژوهش (وابسته، مستقل و کنترلی) توضیح داده می‌شود.

متغیر مستقل در این پژوهش اجرای XBRL در شرکت‌های نمونه انتخابی می‌باشد. که با متغیر ساختگی (DXBRL) نشان داده شده است.

متغیر وابسته در این پژوهش عملکرد شرکت می‌باشد که بر اساس دو معیار نسبت ارزش بازار به دفتری سهام (MB) و بازده دارایی‌های شرکت (ROA) سنجیده شده است، که برای محاسبه بازده دارایی‌های شرکت درآمد قبل از کسر بهره و مالیات بر میانگین دارایی‌های شرکت در هر دوره تقسیم شده است.

متغیرهای کنترلی این پژوهش عبارتند از:

LAGMB: عبارت است از نسبت ارزش بازار به ارزش دفتری سهام در دوره قبل،

LAGROA: عبارت است از بازده دارایی شرکت در دوره قبل،

اندازه شرکت (SIZE): در این پژوهش اندازه شرکت عبارت است از لگاریتم کل دارایی‌های شرکت،

اهرم مالی (LEV): عبارت است از نسبت کل بدهی‌ها به کل دارایی‌های شرکت،

سن شرکت (AGE): تعداد دوره‌های حضور شرکت در بورس اوراق بهادار، نرخ رشد فروش (GROWTH): عبارت است از تفاوت بین فروش سال جاری با فروش سال قبل تقسیم بر فروش سال قبل، اندازه هیأت مدیره (BOARDSIZE): عبارت است از لگاریتم تعداد اعضای هیأت مدیره شرکت، IBORDSIZE: نسبت اعضای مدیران مستقل در شرکت به اعضای هیأت مدیره شرکت، DUALITY: متغیر ساختگی که اگر مدیرعامل رئیس هیأت مدیره شرکت باشد برابر یک و در غیر این صورت صفر می‌باشد. CAPITALIANT: نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌های شرکت، نوع شرکت (DSOE): عبارت است از متغیر ساختگی که اگر شرکت تحت نفوذ دولت باشد برابر یک و در غیر این صورت برابر صفر می‌باشد (مطابق با پژوهش ماریسامیلان و همکاران، ۲۰۰۹).

مدل‌های پژوهشی و نحوه آزمون آن‌ها

در این پژوهش یک مجموعه داده‌های تابلویی ایجاد و از تکنیک پانل پویا مبتنی بر روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) استفاده شده است. برای آزمون فرضیه اول جهت بررسی تأثیر اجرای XBRL بر نسبت ارزش بازار به دفتری سهام به پیروی از وانگ و همکاران (۲۰۱۴) از رابطه (۱) استفاده شده است.

$$MB_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t-1} + \beta_3 LEV_{i,t-1} + \beta_4 AGE_{i,t-1} + \beta_5 GROWTH_{i,t-1} + \beta_6 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_7 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_8 DUALITY_{i,t-1} + \beta_9 CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{10} LAGMB_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t} \quad (1)$$

همچنین برای آزمون فرضیه دوم جهت بررسی تأثیر اجرای XBRL بر بازده دارایی‌های شرکت به پیروی از وانگ و همکاران (۲۰۱۴) از رابطه (۲) استفاده شده است.

$$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t-1} + \beta_3 LEV_{i,t-1} + \beta_4 AGE_{i,t-1} + \beta_5 GROWTH_{i,t-1} + \beta_6 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_7 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_8 DUALITY_{i,t-1} + \beta_9 CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{10} LAGROA_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t} \quad (2)$$

برای آزمون فرضیه سوم جهت بررسی تأثیر اجرای XBRL بر نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌های تحت نفوذ دولت در مقایسه با ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که دولت در آن‌ها نفوذی ندارد به پیروی از وانگ و همکاران (۲۰۱۴) از رابطه (۳) استفاده شده است.

$$\begin{aligned} MB_{i,t} = & \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 DSOE_{i,t-1} + \beta_3 DSOE * DXBRL_{i,t-1} \\ & + \beta_4 SIZE_{i,t-1} + \beta_5 LEV_{i,t-1} + \beta_6 AGE_{i,t-1} + \beta_7 GROWTH_{i,t-1} \\ & + \beta_8 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_9 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_{10} DUALITY_{i,t-1} \\ & + \beta_{11} CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{12} LAGMB_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad \text{رابطه (۳)}$$

برای آزمون فرضیه چهارم جهت بررسی تأثیر اجرای XBRL بر بازده دارایی‌های شرکت‌های تحت نفوذ دولت در مقایسه با بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که دولت در آن‌ها نفوذی ندارد به پیروی از وانگ و همکاران (۲۰۱۴) از رابطه (۴) استفاده شده است.

$$\begin{aligned} ROA_{i,t} = & \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 DSOE_{i,t-1} + \beta_3 DSOE * DXBRL_{i,t-1} \\ & + \beta_4 SIZE_{i,t-1} + \beta_5 LEV_{i,t-1} + \beta_6 AGE_{i,t-1} + \beta_7 GROWTH_{i,t-1} \\ & + \beta_8 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_9 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_{10} DUALITY_{i,t-1} \\ & + \beta_{11} CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{12} LAGROA_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t} \end{aligned} \quad \text{رابطه (۴)}$$

در این پژوهش، برای دسته‌بندی داده‌ها و انجام محاسبات بر روی داده‌ها از نرم‌افزار Excel و برای انجام رگرسیون‌های لازم از نرم‌افزار Stata استفاده شده است. همچنین سطح اطمینان مورد استفاده جهت آزمون فرضیه‌ها و بررسی فروض کلاسیک رگرسیون ۹۵ درصد می‌باشد. علاوه بر این به منظور آزمون فرضیه‌ها، از روش داده‌های ترکیبی استفاده شده است. هنگامی که در مدل داده‌های تلفیقی، متغیر وابسته به صورت وقفه در سمت راست مدل ظاهر می‌شود، دیگر برآورد OLS سازگار نخواهد بود (بالتاقی، ۲۰۰۵). در چنین شرایطی لازم است از روش برآورد دو مرحله‌ای (2SLS) یا روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) استفاده شود.

ماتیاس و سوستر (۲۰۰۸) معتقدند که برآورد 2SLS ممکن است به دلیل مشکل در انتخاب ابزارها، منجر به محاسبه واریانس بزرگ برای ضرایب شده و در نهایت باعث شود که برآوردها از لحاظ آماری معنادار نباشد. برای حل این مشکل روش (GMM) توسط آرلانو و باند (۱۹۹۱) پیشنهاد شد. روش تخمین (GMM) به واسطه انتخاب متغیرهای ابزاری صحیح و با اعمال یک ماتریس وزنی می‌تواند برای شرایط ناهمسانی واریانس و نیز خودهمبستگی ناشناخته، برآوردکننده قدرتمندی محسوب می‌شود. روش (GMM) تخمین زننده قدرتمندی است که بر خلاف روش حداکثر راستنمایی، نیاز به اطلاعات دقیق توزیع جملات اخلال ندارد. روش مزبور که در مورد داده‌های تلفیقی به کار گرفته می‌شود، مبتنی بر این فرض است که جملات اخلال در معادلات با مجموعه متغیرهای ابزاری غیر همبسته می‌باشد. در مدل اثرات ثابت یا تصادفی به لحاظ آن که ممکن است جمله خطا با متغیرهای تأخیری، همبستگی داشته باشد، می‌تواند منجر به ارائه برآوردکننده ناسازگار و یا توروش‌دار شود. در چنین شرایطی لازم است از گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) استفاده شود (آرلانو و باند، ۱۹۹۱). به منظور اطمینان از عدم

وجود مشکل هم‌خطی چندگانه بین متغیرها، آزمون هم‌خطی با استفاده از عامل تورم واریانس و تلورانس مورد بررسی قرار گرفت. عموماً، مشکل هم‌خطی، زمانی به وجود می‌آید که عامل تورم واریانس متغیرهای توضیحی مدل بیش از ۱۰ بوده و یا تلورانس آن نزدیک به صفر باشد (گجراتی، ۲۰۰۹).

یافته‌های پژوهش

جدول ۱ آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد که بیانگر پارامترهای توصیفی برای هر متغیر به صورت مجزا می‌باشد.

جدول ۱: آماره‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

نام متغیر	نماد	میانگین	میانه	حداکثر	حداقل	انحراف معیار	چولگی	کشی‌دگی
نسبت ارزش بازار به دفتری سهام	MB	۶/۶۱	۴/۶۰	۳۰/۷	۰/۰۰۰	۶/۰۵	۱/۵۰۵	۴/۹۵
بازده دارایی‌ها	ROA	۰/۰۹	۱	۵	-۲۴	۰/۹۴	-۲۰/۹	۵۱۱
اندازه شرکت	SIZE	۱۳/۷۱	۱۳/۵۰	۱۸/۸۲	۱۰/۵۰	۱/۵۸	-۰/۹۷	۴/۲۱
اهرم مالی	LEV	۰/۶۳	۰/۶۱	۵/۹۷	۰/۰۳	۰/۴۰	۵/۵۸	۵۹/۲۸
سن شرکت	AGE	۶۰/۷۲	۴۸/۰۰	۲۰۸/۰۰	۰/۰۰۰	۴۱/۷۸	۱/۱۳	۳/۸۲
نرخ رشد	GROWTH	۰/۰۸	۰/۰۰۰	۵/۳۵	-۱/۸۰	۰/۴۵	۶/۴۶	۶۵/۵۴
لگاریتم اعضای هیأت مدیره	BOARD SIZE	۳/۲۹	۴/۰۰	۶/۰۰	۱/۰۹	۱/۶۷	-۰/۰۰۱	۱/۰۸
نسبت اعضای موظف هیأت مدیره به کل اعضا	IBOARD SIZE	۰/۸۲	۱	۴	۰	۰/۲۶	۱/۳۹	۳۲/۲۱
نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌ها	CAPITALINT	۰/۲۴	۰/۲	۱/۳۵	۰	۰/۲۰	۱/۹۹	۱۱/۳۳
نسبت ارزش بازار به دفتری سال قبل سهام	LAGMB	۶/۵۳	۴/۳۰	۳۰/۷۰	۰/۰۰۰	۶/۵۱	۱/۷۰	۶/۰۴
بازده دارایی‌های سال قبل	LAGROA	۰/۱۱	۰/۰۹	۲/۱۳	-۱	۰/۱۷	۲/۵۱	۲۹/۸۳

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس فرضیه اول، انتظار می‌رود که با اجرای XBRL نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود یابد. در این صورت، فرضیه اول زمانی رد نمی‌شود که ضریب DXBRL در رابطه (۱) مثبت و معنی‌دار باشد. نتایج جدول ۲ نشان

می‌دهد که سطح معنی‌داری برای متغیر DXBRL عدد (۰/۰۰۰۷) می‌باشد که کم‌تر از سطح خطای مورد نظر یعنی (۵٪) است. از سوی دیگر ضریب DXBRL در سطح خطای (۵٪) عدد (۰/۵۸-) است. این موضوع بدین معنی است که با اجرای XBRL نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود نمی‌یابد. با توجه به مطالب فوق و نتایج مندرج در جدول ۲ در سطح اطمینان ۹۵٪، فرضیه نخست این پژوهش رد شد. خلاصه نتایج برآورد رگرسیون مربوط به فرضیه اول در قالب جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲: خلاصه نتایج مدل فرضیه اول

$MB_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t-1} + \beta_3 LEV_{i,t-1} + \beta_4 AGE_{i,t-1} + \beta_5 GROWTH_{i,t-1} + \beta_6 BOARD SIZE_{i,t-1} + \beta_7 IBOARD SIZE_{i,t-1} + \beta_8 DUALITY_{i,t-1} + \beta_9 CAPITAL INT_{i,t-1} + \beta_{10} LAGMB_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$						
متغیر	ضرایب	خطای استاندارد	آماره t	P-value	آماره‌های هم‌خطی	
					تولرانسی	VIF
متغیر ساختگی زبان تجاری گزارشگری توسعه‌پذیر	-۰/۵۸	۰/۱۷	-۳/۳۹	۰/۰۰۰۷	۰/۹۷	۱/۰۳
اندازه شرکت	-۰/۰۸	۰/۱۳	-۰/۶۷	۰/۴۹	۰/۹۹	۱/۰۱
اهرم مالی	۰/۰۱	۰/۰۰۶	۲/۷۵	۰/۰۰۶	۰/۹۹	۱/۰۱
سن شرکت	۰/۴۱	۰/۰۳	۱۲/۰۵	۰/۰۰۰۰	۰/۹۳	۱/۰۷
نرخ رشد	۰/۰۰۴	۰/۰۴	۰/۱۰۵	۰/۹۱	۰/۹۹	۱/۰۱
لگاریتم اعضای هیأت مدیره	۰/۱۰۵	۰/۰۲۲	۴/۷۳	۰/۰۰۰۰	۰/۹۶	۱/۰۳
نسبت اعضای موظف هیأت مدیره به کل اعضا	-۰/۰۲	۰/۳۹	-۰/۰۷	۰/۹۴	۰/۹۵	۱/۰۵
متغیر ساختگی که اگر مدیر عامل رئیس هیأت مدیره شرکت باشد	-۰/۴۵	۰/۳۳	-۱/۳۸	۰/۱۶۶	۰/۹۷	۱/۰۲
نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌ها	۰/۰۰۲	۰/۰۰۸	۰/۳۲۸	۰/۷۲۴	۰/۹۹	۱/۰۱
نسبت ارزش بازار به دفتری سال قبل سهام	۱/۱۲۳	۰/۱۰۰	۱۱/۱۸	۰/۰۰۰۰	۰/۹۸	۱/۰۲
نسبت ارزش بازار به دفتری سال جاری	-۱/۰۹	۰/۱۰	۱۰/۸۵	۰/۰۰۰۰	۰/۹۹	۱/۰۱
آماره J			۵۰/۸۳	۰/۰۴۰		

منبع: یافته‌های پژوهش

خلاصه نتایج برآورد رگرسیون مربوط به فرضیه دوم در قالب جدول ۳ ارائه شده است. بر اساس فرضیه دوم، انتظار می‌رود که با اجرای XBRL بازده دارایی‌های شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود یابد. در این صورت، فرضیه دوم زمانی رد نمی‌شود که ضریب DXBRL در رابطه (۲) مثبت و معنی‌دار باشد. نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که سطح

معنی‌داری برای متغیر DXBRL عدد (۰/۰۰۰۰) می‌باشد که کم‌تر از سطح خطای مورد نظر یعنی ۵٪ است. از سوی دیگر ضریب DXBRL در سطح خطای ۵٪ عدد (۰/۱۱۷) است که مثبت می‌باشد. این موضوع بدین معنی است که با اجرای XBRL بازده دارایی‌های شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود می‌یابد. با توجه به مطالب فوق و نتایج مندرج در جدول ۳ و در سطح اطمینان ۹۵٪، فرضیه دوم این پژوهش تأیید شد.

جدول ۳: خلاصه نتایج مدل فرضیه دوم

$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 SIZE_{i,t-1} + \beta_3 LEV_{i,t-1} + \beta_4 AGE_{i,t-1} + \beta_5 GROWTH_{i,t-1} + \beta_6 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_7 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_8 DUALITY_{i,t-1} + \beta_9 CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{10} LAGROA_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$						
آماره‌های هم‌خطی		P-value	آماره t	خطای استاندارد	ضرایب	متغیر
VIF	تولرانس					
۱/۰۲	۰/۹۸	۰/۰۰۰۰	۱۳/۵۷	۰/۰۰۸	۰/۱۱۷	متغیر ساختگی زبان تجاری گزارشگری توسعه‌پذیر
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	-۱۸/۷۶	۰/۰۰۷	-۰/۱۳۸	اندازه شرکت
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۲۶	-۲/۲۱	۰/۰۰۰۳	-۰/۰۰۰۷	اهرم مالی
۱/۰۷	۰/۹۲	۰/۱۰۶	۱/۶۱۵	۰/۰۰۰۳	۰/۰۰۰۶	سن شرکت
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	۳۳/۴۴	۰/۰۰۰۷	۰/۰۲۴	نرخ رشد
۱/۰۳	۰/۹۷	۰/۰۰۰۲	-۳/۷۳	۰/۰۱۹	-۰/۰۷۱	لگاریتم اعضای هیأت مدیره
۱/۰۵	۰/۹۵	۰/۰۰۰۰	-۴۳/۶۲	۰/۰۰۱	-۰/۰۰۸	نسبت اعضای موظف هیأت مدیره به کل اعضا
۱/۰۳	۰/۹۷	۰/۰۲۷	۲/۲۰	۰/۰۱۰	۰/۰۲۲	متغیر ساختگی که اگر مدیرعامل رئیس هیأت مدیره شرکت باشد
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	-۵/۹۱۳	۰/۰۰۰۴	-۰/۰۰۲	نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌ها
۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	۱۶۰/۵	۰/۰۰۰۰۷	۰/۰۱۱۴	بازده دارایی‌ها سال قبل
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	-۳۱۷/۲۶	۰/۰۰۰۱	-۰/۰۰۶	بازده دارایی‌های سال جاری
		۰/۰۰۰۳	۷۱/۰۰۰	آماره J		

منبع: یافته‌های پژوهش

خلاصه نتایج برآورد رگرسیون مربوط به فرضیه سوم در قالب جدول ۴ ارائه شده است. بر اساس فرضیه سوم، انتظار می‌رود که اجرای XBRL بر نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت نیستند در مقایسه با ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت می‌باشند، تأثیر بیشتری دارد. در این صورت، فرضیه سوم زمانی رد نمی‌شود که ضریب $DSOE * DXBRL$ در رابطه (۳) منفی و معنی‌دار باشد. نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری برای متغیر $DSOE * DXBRL$ عدد (۰/۰۴۸)

می‌باشد که کم‌تر از سطح خطای مورد نظر یعنی ۵٪ است. از سوی دیگر ضریب $DSOE*DXBRL$ در سطح خطای ۵٪ عدد (-۲/۳۹) می‌باشد. این موضوع بدین معنی است که اجرای $XBRL$ بر نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت نیستند در مقایسه با ارزش بازار به دفتری سهام شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت می‌باشند، تأثیر بیشتری دارد. با توجه به مطالب فوق و نتایج مندرج در جدول ۴ و در سطح اطمینان ۹۵٪، فرضیه سوم این پژوهش تأیید شد.

جدول ۴: خلاصه نتایج مدل فرضیه سوم

$MB_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 DSOE_{i,t-1} + \beta_3 DSOE*DXBRL_{i,t-1} + \beta_4 SIZE_{i,t-1} + \beta_5 LEV_{i,t-1} + \beta_6 AGE_{i,t-1} + \beta_7 GROWTH_{i,t-1} + \beta_8 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_9 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_{10} DUALITY_{i,t-1} + \beta_{11} CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{12} LAGMB_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$						
آماره‌های هم خطی		P-value	آماره t	خطای استاندارد	ضرایب	متغیر
VIF	تولرانس					
۱/۰۷	۰/۹۳	۰/۰۰۰۰	۳۶/۲۸	۰/۴۰۳	۱۴/۶۲	متغیر ساختگی زبان تجاری گزارشگری توسعه‌پذیر
۱/۷۲	۰/۵۸	۰/۳۵۹	-۰/۹۱۷	۱/۳۹	-۱/۲۷	متغیر ساختگی تحت نفوذ دولت
۱/۷	۰/۵۸	۰/۰۴۸	-۱/۹۸	۱/۲۱۰	-۲/۳۹	متغیر ساختگی تحت نفوذ دولت * متغیر ساختگی زبان تجاری گزارشگری توسعه‌پذیر
۱/۰۳	۰/۹۷	۰/۰۰۰۰	-۵/۴۲	۰/۷۹۸	-۴/۳۳	اندازه شرکت
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۱۱۰	-۱/۵۹۹	۰/۰۵۴	-۰/۰۸۷	اهرم مالی
۱/۰۸	۰/۹۲	۰/۰۰۰۰	-۱۲/۸۷	۰/۰۹۴	-۱/۲۱	سن شرکت
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۳۹۵	۱/۰۴۶	۰/۱۰۴	۰/۱۰۹	نرخ رشد
۱/۰۴	۰/۹۶	۰/۱۰۱	۱/۶۴۲	۰/۰۴۰	۰/۰۶۶	لگاریتم اعضای هیأت مدیره
۱/۰۵	۰/۹۵	۰/۲۰۹	۱/۲۵۵	۳/۴۴۹	۴/۳۲۹	نسبت اعضای موظف هیأت مدیره به کل اعضا
۱/۰۳	۰/۹۷	۰/۰۰۰۰	-۵/۸۰	۱/۴۷۶	-۸/۵۶۸	متغیر ساختگی که اگر مدیرعامل رئیس هیأت مدیره شرکت باشد
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۳۳۷	-۱/۱۸۱	۰/۰۸۵	-۰/۱۰۱	نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌ها
۱/۰۲	۰/۹۸	۰/۰۰۰۰	-۱۴/۶۱	۰/۲۲۸	-۳/۳۳	نسبت ارزش بازار به دفتری سال قبل سهام
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	۱۲/۸۰	۰/۲۲۷	۲/۹۱۵	نسبت ارزش بازار به دفتری سال جاری سهام
		۰/۰۰۰۸	۶۷/۱۷	آماره J		

منبع: یافته‌های پژوهش

خلاصه نتایج برآورد رگرسیون مربوط به فرضیه چهارم در قالب جدول ۵ ارائه شده است.

جدول ۵: خلاصه نتایج مدل فرضیه چهارم

$$ROA_{i,t} = \beta_0 + \beta_1 DXBRL_{i,t} + \beta_2 DSOE_{i,t-1} + \beta_3 DSOE * DXBRL_{i,t-1} + \beta_4 SIZE_{i,t-1} + \beta_5 LEV_{i,t-1} + \beta_6 AGE_{i,t-1} + \beta_7 GROWTH_{i,t-1} + \beta_8 BOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_9 IBOARDSIZE_{i,t-1} + \beta_{10} DUALITY_{i,t-1} + \beta_{11} CAPITALINT_{i,t-1} + \beta_{12} LAGROA_{i,t-1} + \varepsilon_{i,t}$$

آماره‌های هم‌خطی		P-value	آماره t	خطای استاندارد	ضرایب	متغیر
VIF	تولرانس					
۱/۰۶	۰/۹۴	۰/۰۰۰۰	۱۴/۲۳	۰/۰۰۶	۰/۰۸۹	متغیر ساختگی زبان تجاری گزارشگری توسعه‌پذیر
۱/۷۲	۰/۵۸	۰/۰۰۰۰	-۵/۴۸	۰/۰۲۲	-۰/۱۲۵	متغیر ساختگی تحت نفوذ دولت
۱/۷	۰/۵۸	۰/۰۰۲	-۳/۰۹	۰/۰۸۳	-۰/۲۵۸	متغیر ساختگی تحت نفوذ دولت * متغیر ساختگی زبان تجاری گزارشگری توسعه‌پذیر
۱/۰۳	۰/۹۶	۰/۰۰۰۰	-۲۰/۱۲	۰/۰۰۵	-۰/۱۱۴	اندازه شرکت
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۳	-۲/۹۰	۰/۰۰۰۲	-۰/۰۰۰۵	اهرم مالی
۱/۰۸	۰/۹۲	۰/۰۰۰۰	۱۲/۰۴	۰/۰۰۰۵	۰/۰۰۶	سن شرکت
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	۱۵/۳۹	۰/۰۰۰۷	۰/۰۱۱	نرخ رشد
۱/۰۳	۰/۹۶	۰/۰۰۰۰	-۷/۳۴	۰/۰۰۰۷	-۰/۰۰۵	لگاریتم اعضای هیأت مدیره
۱/۰۵	۰/۹۵	۰/۰۰۰۰	-۴۸/۷۹	۰/۰۰۲	-۰/۱۱۷	نسبت اعضای موظف هیأت مدیره به کل اعضا
۱/۰۳	۰/۹۶	۰/۰۰۱۴	۳/۲۱	۰/۰۰۹	۰/۰۳۱	متغیر ساختگی که اگر مدیرعامل رئیس هیأت مدیره شرکت باشد
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	-۴/۳۵	۰/۰۰۰۴	-۰/۰۰۲	نسبت دارایی‌های ثابت به مجموع دارایی‌ها
۱/۰۱	۰/۹۹	۰/۰۰۰۰	-۳۱/۶۴	۰/۰۰۰۱	-۰/۰۶۰	بازده دارایی‌های سال جاری
		۰/۰۰۰۱	۷۴/۱۱			آماره J

منبع: یافته‌های پژوهش

بر اساس فرضیه چهارم، انتظار می‌رود که اجرای XBRL بر بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت نیستند در مقایسه با بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت می‌باشند، تأثیر بیش‌تری دارد. در این صورت، فرضیه چهارم زمانی رد نمی‌شود که ضریب $DSOE * DXBRL$ در رابطه (۴) منفی و معنی‌دار باشد. نتایج جدول ۵ نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری برای متغیر $DSOE * DXBRL$ عدد (۰/۰۰۲) می‌باشد که کم‌تر از سطح خطای مورد نظر یعنی ۵٪ است. از سوی دیگر ضریب $DSOE * DXBRL$ در سطح خطای ۵٪ عدد (-۰/۲۵۸) است. این موضوع بدین معنی است که اجرای XBRL بر بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت نیستند در مقایسه با بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که تحت نفوذ دولت می‌باشند، تأثیر بیش‌تری دارد. با توجه به مطالب فوق و نتایج مندرج در جدول ۵ در سطح اطمینان ۹۵٪، فرضیه چهارم این پژوهش تأیید شد.

نتیجه‌گیری

امروزه با توجه به گسترش شرکت‌ها و سازمان‌ها و رقابت شدید در امر کسب و کار جذب سرمایه به راحتی دهه‌های گذشته نیست به طوری که چگونگی جذب سرمایه که باعث افزایش سودآوری و توان رقابتی می‌باشد به یکی از مسائل مهم مدیریتی برای شرکت‌ها تبدیل شده است. در چنین شرایطی طبق نظریه علامت‌دهی شرکت‌ها برای جذب سرمایه بیشتر افشای داوطلبانه را ضروری می‌دانند و در این بین شرکت‌هایی که گزارشات مالی خود را منصفانه، به موقع و عاری از اشتباه گزارش نمایند از طرف بازار سرمایه مورد تشویق سهامداران قرار می‌گیرند. زیرا که عدم اطمینان در مورد این شرکت‌ها کم‌تر شده و کاهش عدم اطمینان نسبت به سرمایه‌گذاری باعث کاهش ریسک شده و کاهش بازده مورد انتظار را از طرف سهامداران در پی خواهد داشت. شرکت‌هایی که نتوانند گزارشات مالی خود را منصفانه، به موقع و عاری از اشتباه تهیه نمایند از سوی بازار سرمایه با افزایش بازده مورد انتظار و افزایش هزینه‌های تأمین مالی جریمه خواهند شد زیرا که عدم گزارش به موقع و همراه با اشتباه باعث افزایش ریسک سهامداران خواهد شد. در این بین اینترنت کمک زیادی به شرکت‌ها جهت در اختیار قرار دادن اطلاعات به سهامداران بالقوه بیشتر نموده است. به طوری که با بهره‌گیری از زبان گزارشگری توسعه‌پذیر هزینه تهیه، پردازش و گزارش اطلاعات کاهش یافته و سرعت دسترسی به این اطلاعات را برای سهامداران بالقوه در هر نقطه‌ای از جهان افزایش داده است. جهت بررسی تأثیر اجرای زبان گزارشگری توسعه‌پذیر بر عملکرد شرکت‌ها در این پژوهش، نسبت ارزش بازار به دفتری سهام و بازده دارایی‌های شرکت قبل و بعد از اجرای XBRL با استفاده از داده‌های ۹۰ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران بر اساس اطلاعات مندرج در گزارش‌های مالی شرکت‌های فوق در فاصله دوره‌های سه ماهه سوم سال ۱۳۹۱ تا دوره سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۳ مورد مطالعه قرار گرفت. بر مبنای یافته‌های حاصل، با اجرای XBRL نسبت ارزش بازار به دفتری سهام شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرای XBRL بهبود نمی‌یابد که بر خلاف پژوهش وانگ و همکاران (۲۰۱۴) و پژوهش جوزف کلاهان و روبرت نهمر (۲۰۰۹) می‌باشد. از دلایل این عدم تطابق می‌توان به توجه بیش از حد سهامداران بورس ایران، صرفاً به سود شرکت برای خرید و فروش سهام اشاره کرد. همچنین طبق یافته‌ها با اجرای XBRL بازده دارایی‌های شرکت نسبت به دوره‌های قبل از اجرا بهبود می‌یابد که مطابق با پژوهش وانگ و همکاران (۲۰۱۴) می‌باشد. لازم به ذکر است که اجرای XBRL تأثیر بیشتری بر ارزش بازار به دفتری سهام و بازده دارایی‌های شرکت‌هایی که دولت در آن نفوذ ندارد در مقایسه با شرکت‌های تحت نفوذ دولت دارد که با پژوهش وانگ و همکاران (۲۰۱۴) و پژوهش جوزف کلاهان و روبرت نهمر

(۲۰۰۹) نیز مطابقت دارد. با توجه به سرعت دسترسی به اطلاعات با استفاده از اینترنت و امکان مخابره اطلاعات به هر نقطه از جهان پیشنهاد می‌گردد شرکت‌ها جهت ارائه صورت‌های مالی خود از زبان گزارشگری توسعه‌پذیر استفاده نمایند تا از این طریق بتوانند در رقابت با سایر شرکت‌ها منابع مالی بیش‌تری را با نرخ هزینه‌های تأمین مالی کم‌تر جذب نمایند و باعث بهبود عملکرد شرکت گردند. زیرا که حتی اگر شرکت از لحاظ سرمایه‌گذاری در بهترین موقعیت قرار داشته باشد تا این اطلاعات به سرمایه‌گذاران مخابره نشود سرمایه‌گذار حاضر به سرمایه‌گذاری در شرکت نخواهد بود و در این بین شرکتی موفق‌تر عمل خواهد کرد که اطلاعات مالی خود را به موقع و عاری از اشتباه در اختیار سرمایه‌گذاران بیش‌تری قرار دهد که در این صورت زبان گزارشگری توسعه‌پذیر کمک بسیاری به تهیه‌کنندگان اطلاعات جهت ارائه گزارشی با اشتباهات کم‌تر خواهد نمود.

پیشنهادهات

- پیشنهاد می‌گردد محققین در پژوهش‌های آتی موارد زیر را مورد بررسی و کنکاش قرار دهند:
۱. به جای معیارهای ارزیابی عملکرد مورد استفاده در این پژوهش، از سایر معیارهای ارزیابی عملکرد شرکت‌ها استفاده گردد.
 ۲. تأثیر اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر بازده سهام شرکت‌ها مورد بررسی قرار گیرد.
 ۳. تأثیر اجرای زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر بر هزینه سرمایه شرکت‌ها مورد بررسی قرار گیرد.

محدودیت‌های پژوهش

در خصوص محدودیت‌های پژوهش می‌توان گفت به علت استفاده از روش حذف نظام‌مند در انتخاب نمونه آماری واحدهای تجاری انتخابی، حجم محدودی از شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران برای دوره‌های سه ماهه سوم سال ۱۳۹۱ تا دوره سه ماهه چهارم سال ۱۳۹۳ را شامل می‌شود؛ بنابراین باید در تعمیم نتایج به کلیه واحدهای تجاری که در حال حاضر در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده‌اند با احتیاط عمل شود. همچنین ارقام صورت‌های مالی به واسطه آثار تورم، تعدیل نشده است و از آنجا که واحدهای تجاری ارقام دارایی‌های خود را در زمان‌های مختلف تحصیل کرده‌اند؛ لذا کیفیت قابلیت مقایسه‌ای ارقام می‌تواند بر نتایج تحقیق اثر گذارد و تعمیم نتایج را با محدودیت‌هایی همراه سازد.

منابع

- احمدپور، ا.، باقریان، ر. و باقریان، ع. (۱۳۸۸). "امکان‌سنجی به کارگیری زبان گزارشگری تجاری قابل توسعه (XBRL) در شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران". فصلنامه بورس اوراق بهادار، ۲ (۶)، ۳۱-۷۰.
- اماندا، ا. (۱۳۹۲). ضرورت به کارگیری استاندارد زبان گزارشگری تجاری توسعه‌پذیر. یازدهمین همایش ملی حسابداری ایران. مشهد.
- باقریان کاسگری، ع. (۱۳۸۵). "بورس الکترونیک، استانداردها و شبکه‌های هوشمند نظارتی". ماهنامه بورس، ۶۱، ۴۰-۶۱.
- عرب‌مازازی‌دی، م. (۱۳۸۳). گزارشگری در عصر الکترونیک. سخنرانی‌ها و مقالات همایش گزارشگری مالی و تحولات پیشروی. انجمن حسابداران خیره ایران، ۷۷-۹۷.
- نوروزی‌پور، ک.، محمدی، م. و علیزاده، ن. (۱۳۹۰). "بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر افشای داوطلبانه اطلاعات شرکت". فصلنامه حسابداری مدیریت، ۴ (۱۱)، ۷۳-۹۲.
- Arellano, M. and Bond, S. (1991). "Some Tests of Specification for Panel Data: Monte Carol Evidence and Application to Employment Equation". *Journal of Review of Economic Studies*, 58 (2): 277-297.
- Baltaghi, H.B. (2005). *Econometric Analysis of Panel Data*. 3rd Edition, New York: John Wiley & Sons Ltd.
- Callaghan, J. and Nehmer, R. (2009). "Financial and Governance Characteristics of Voluntary XBRL Adopters in the US". *Journal of International Journal of Disclosure and Governance*, 6 (4): 321-335.
- Yen, C. and Wang, T. (2015). "The Association between XBRL Adoption and Market Reactions to Earnings Surprises". *Journal of Information Systems*, 29 (3): 51-71.
- Fang, H.L. (2011). "Improving Stock Market Efficiency: XBRL for Financial Reporting". *International Journal on GSTF Business Review*, 1 (1): 1-8.
- Gujarati, D.N. (2009). *Basic Econometrics*. 5th edition. New York: Mc Graw-Hill.
- Hao, L., Zhang, H. and Fang, J. (2013). "Does Voluntary Adoption of XBRL Reduce Cost of Equity Capital?". *Journal of Accounting and Information Management*, 22 (2): 86-102.

- Lai Yuh, S., Lin Yi, S., Lin Hua, H. and Huang, W. (2015). "XBRL Adoption and Cost of Debt". *International Journal of Accounting & Information Management*, 23 (2): 199-216.
- Lawson, R., Alcock, C., Cooper, J. and Burgess, L. (2003). "Factors Affecting Adoption of Electronic Commerce Technologies by SMEs: an Australian Study". *Journal of Small Business and Enterprise Development*; 10 (3): 265-276.
- Liu, C., Luo, X.R., Sia, C.L., O'Farrell, G. and Teo, H.H. (2014). "The Impact of XBRL Adoption in PR China". *Journal of Decision Support Systems*, 59: 242-249.
- Liu, C., Wang, T. and Yao, L. (2014). "XBRL's Impact on Analyst Forecast Behavior: An Empirical Study". *Journal of Account Public Policy*, 33 (1): 69-82.
- Millon, C., Guo, L., Khaksari, S. and Tehranian, H. (2009). "The Impact of State Ownership on Performance Differences in Privately-owned Versus State-owned Banks: An International Comparison". *Journal of Financial Intermediation*, In press.
- Matayas, L. and Sevster, P. (2008). *The Econometrics of Panel Data. Springer Verlag*, Third Completely New Edition.
- Morgan, J. (2009). "Companies Prepare for XBRL Rules". *Journal of Money Management Executive*, 17 (10): 27-38.
- Shan, U. and Troshani, I. (2005). "Dose XBRL Benefit Financial Statement Auditing?" *Journal of Computer Information Systems*, 50 (4): 47-86.
- Li, S. and Nwaeze. E.T. (2015) "The Association between Extensions in XBRL Disclosures and Financial Information Environment". *Journal of Information Systems*, 29 (3): 73-99.
- Wang, T., Yao Wen, C. and Seng, J.L. (2014). "The Association Between the Mandatory Adoption of XBRL and the Performance of Listed State-Owned Enterprises and Non-State-Owned Enterprises in China". *Journal of Information & Management*, 51 (3): 336-346.